

NORGES HØYESTERETT

Den 15. februar 2007 avsa Høyesterett dom i

HR-2007-00318-A, (sak nr. 2006/1329), sivil sak, anke,

Kristiansand Dataopplæring AS,
dets konkursbo

(advokat Øystein E. Krabberød – til prøve)

mot

Jan Erik Sedal
Sedal Revisjon & Rådgivning AS
If Skadeforsikring NUF

(advokat Kjetill Mellum)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock**: Saken gjelder krav etter aksjeloven § 2-19 fra konkursbo mot revisor i det konkursrammede selskap, derunder spørsmål om foreldelse.
- (2) IT-Akademiet Kristiansand AS ble stiftet 1. august 2000. Aksjekapitalen på kr 500 000 ble i sin helhet tegnet av IT-Akademiet Oslo AS. Beløpet ble innbetalt til et tredje selskap, IT-Akademiet Agder AS, hvor IT-Akademiet Oslo AS eide 40 prosent av aksjene. Det nystiftede selskapet skiftet senere navn til Kristiansand Dataopplæring AS og gikk konkurs etter knapt to år, den 28. mai 2002.
- (3) Det selskap som fikk de kr 500 000 innbetalt til seg, IT-Akademiet Agder AS, hadde startet virksomhet i Kristiansand før IT-Akademiet Kristiansand AS ble stiftet. Innbetalingen var vederlag for de verdier knyttet til denne virksomheten, som det nystiftede selskapet overtok. Det er opplyst at verdiene i hovedsak besto av leide lokaler, inventar og goodwill. Sentralt i den foreliggende sak er det forhold at selskapets registrerte revisor, Jan Erik Sedal, 4. september 2000 avga erklæring til Foretaksregisteret om at aksjekapitalen i IT-Akademiet Kristiansand AS var innbetalt kontant til selskapet, jf. aksjeloven § 2-18 annet ledd.

- (4) Bobestyreren fremsatte 29. oktober 2003 krav etter aksjeloven § 2-19 mot Sedal personlig og hans arbeidsgiver Sedal Revisjon & Rådgivning AS. Kravet ble 12. februar 2004 utvidet til også å omfatte If Skadeforsikring NUF, hvor Sedal var ansvarsforsikret. Kravet ble bestridt, og boet tok ut stevning for Asker og Bærum tingrett 21. oktober 2004. Tingretten avsa 8. mars 2005 dom, som etter å ha blitt rettet hadde slik domsslutning:

- ”1. **Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF dømmes in solidum til å betale til Kristiansand Dataopplæring AS, dets konkursbo kr. 500.000,-, kronerfemhundretusen, dog for If Skadeforsikring NUF begrenset til kr. 475.000,- kronerfirehundreogsyttifemtusen innen 14 – fjorten – dager etter dommens forkynnelse, tillagt lovens forsinkelsesrente fra 29.11.2003 for Jan Erik Sedal og Sedal Revisjon & Rådgivning AS og fra 12.03.2004 for If Skadeforsikring NUF, inntil betaling skjer.**
2. **Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF dømmes in solidum til å betale sakens omkostninger til Kristiansand Dataopplæring AS, dets konkursbo med kr 83.423,- kroneråttitretusenfirehundreogtjuetre – innen 14 – fjorten – dager etter dommens forkynnelse, tillagt lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.”**

- (5) Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF anket dommen til Borgarting lagmannsrett som 28. juni 2006 avsa dom med slik domsslutning:

- ”1. **Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF frifinnes.**
2. **Kristiansand Dataopplæring AS, dets konkursbo, betaler innen 2 – to – uker 70.815 – syttitusenåttehundreogfemten – kroner til Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF i saksomkostninger for lagmannsretten og 49.000 – førtitusen – kroner i saksomkostninger for tingretten, begge beløp tillagt rente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.”**

- (6) Lagmannsretten fant at et eventuelt krav var foreldet tre år etter at revisor hadde utstedt sin uriktige erklæring, altså 4. september 2003.
- (7) Kristiansand Dataopplæring AS, dets konkursbo, har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Saken står så vel i faktisk som i rettslig henseende i samme stilling som for de tidligere retter.
- (8) Den ankende part, *Kristiansand Dataopplæring AS, dets konkursbo*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (9) Jan Erik Sedal og Sedal Revisjon & Rådgivning AS er etter aksjeloven § 2-19 første ledd ansvarlig for det som måtte mangle av den aksjekapital som ble bekreftet innbetalt til det nystiftede selskap i meldingen til Foretaksregisteret. I dette tilfellet er intet innbetalt, og ansvaret omfatter følgelig hele kapitalen på kr 500 000. Som ansvarsassurandør er også If Skadeforsikring NUF ansvarlig, dog med fradrag for forsikringstakerens egenandel på kr 25 000. Selv om aksjekapitalen skulle være gjort opp ved tingsinnskudd, slik ankemotpartene gjør gjeldende, vil det ikke redusere ansvaret for manglende innbetaling etter denne bestemmelsen.

- (10) Dersom det skulle være adgang til å redusere ansvaret for manglende innbetalt aksjeinnskudd med verdien av et eventuelt tingsinnskudd, er reglene i aksjeloven §§ 2-4 og 2-6 om innbetaling av aksjekapital ved tingsinnskudd i dette tilfellet ikke fulgt. Dette innebærer at revisors ansvar etter aksjeloven § 2-19 må omfatte hele aksjekapitalen på kr 500 000.
- (11) Uansett bestrides at det i dette tilfellet ble foretatt slike innskudd. Det nystiftede selskapet overtok en virksomhet som tapte rundt regnet kr 150 000 pr. måned, og det var overhodet ikke dekning for den aktivering av goodwill på kr 500 000 som ble foretatt ved etableringen.
- (12) Sedal har i tillegg brutt grunnleggende og sentrale regler for god revisjonsskikk, og dette utløser et erstatningsansvar etter revisorloven § 8-1.
- (13) Lagmannsretten har ved vurderingen av spørsmålet om foreldelse feilaktig identifisert konkursboet med konkursdebitor. Dermed har retten oversett at revisor ved siden av sine kontraktsmessige forpliktelser overfor aksjeselskapet, skal fylle en viktig oppgave både overfor kreditorfellesskapet og samfunnet. Det er nettopp i denne oppgaven Sedal har sviktet. I forholdet mellom revisor og konkursboet er det tale om et ansvar utenfor kontraktsforhold, hvor foreldesspørsmålet reguleres av foreldelsesloven § 9. Boet ble kjent med de omstendigheter som Sedals ansvar bygger på, ved borevisors rapport av 21. oktober 2003, og foreldelsesfristen antas å løpe først fra dette tidspunkt. I alle fall begynte fristen på tre år ikke å løpe før konkursåpningen den 28. mai 2002, og kravet er følgelig ikke foreldet.
- (14) Dersom foreldelsesfristen i overensstemmelse med ankemotpartens syn allerede startet da Sedal ga sin uriktige bekreftelse, altså 4. september 2000, må det for konkursboet løpe en tilleggsfrist på ett år etter foreldelsesloven § 10, regnet fra det tidspunkt konkursboet ble kjent med borevisors rapport av 21. oktober 2003. Også denne fristen ble avbrutt før den løp ut.
- (15) Kristiansand Dataopplæring AS' konkursbo har nedlagt slik påstand:
- ”1. **Tingrettens dom stadfestes.**
 2. **Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF dømmes in solidum til å betale sakens omkostninger for lagmannsrett og Høyesterett med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall inntil betaling finner sted.”**
- (16) Ankemotpartene, *Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (17) Det bestrides at det i saken foreligger noe ansvar etter aksjeloven § 2-19. Når revisor bekreftet at aksjekapitalen var innbetalt med det fulle beløp, kr 500 000, skyldtes det en misforståelse som hadde sin bakgrunn i at navn på aksjeselskaper ble forvekslet. I og med at han trodde at aksjekapitalen ble innbetalt kontant til det nystiftede selskaps konto, var det ikke noen grunn for ham til å oppfylle de krav som i aksjeloven § 2-6 stilles til revisorbekreftet redegjørelse om aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger.

- (18) Når aksjeloven § 2-19 ikke får anvendelse i dette tilfellet, skyldes det at de tingsinnskudd som ble foretatt, oversteg kr 500 000 i verdi. Bestemmelsens ordlyd – hvor ansvaret omfatter ”det som måtte mangle” – forutsetter at de reelle forhold legges til grunn. Dette må gjelde selv om reglene i aksjeloven § 2-4 og § 2-6 ikke ble fulgt. Det manglet derfor intet av aksjekapitalen. Den omstendighet at innbetaling av de kr 500 000 ikke var innom det nystiftede selskaps konto før det ble overført til det selskap som skulle ha pengene som vederlag, får således ingen betydning.
- (19) Dersom det ikke skulle være adgang til å gjøre fradrag for de tingsinnskudd som beviselig er foretatt, ville dette føre til at selskapet eller konkursboet får en tilfeldig berikelse: Først får man verdien av den virksomhet som var opparbeidet i Kristiansand, og deretter erstatning for hele aksjekapitalen fra revisor.
- (20) Lagmannsretten har korrekt kommet til at boets eventuelle krav er foreldet. Dette kravet er det samme kravet som aksjeselskapet selv kunne ha reist etter at revisor hadde avgitt sin uriktige erklæring. Boet må stå i samme stilling som selskapet. Kravet springer ut av kontrakten mellom selskapet og revisor, og det foreldes etter foreldelsesloven § 3. Resultatet blir det samme selv om foreldelsesloven § 9 anvendes. Et eventuelt erstatningskrav etter revisorloven § 8-1 vil også være foreldet.
- (21) Endelig bestrides at reglene om tilleggsfrist i foreldelsesloven § 10 kan føre til noe annet resultat. Konkursdebitor har hatt kunnskap om fordringen alt fra først av, og derved får det ingen betydning at boet manglet slik kunnskap ved konkursåpningen. Uansett ble foreldelsen i dette tilfellet avbrutt på et så sent tidspunkt at den eventuelle tilleggsfrist da var utløpt.
- (22) Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF har nedlagt slik påstand:
- ”1. **Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF frifinnes.**
 2. **Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF tilkjennes sakens omkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall inntil betaling finner sted.”**
- (23) *Mitt syn på saken:*
- (24) Jeg er kommet til at konkursboets anke må tas til følge.
- (25) Det er grunnleggende for den ansvarsordning som blir etablert når et aksjeselskap stiftes, at den enkelte aksjonær ikke får noe personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Selskapskreditorene er henvist til å søke dekning i selskapets egne aktiva. Særlig i en startfase vil de aktiva som skriver seg fra den aksjekapital aksjonærene har skutt inn, kunne spille en vesentlig rolle. På denne bakgrunn har både nåværende og tidligere aksjelover hatt bestemmelser som bidrar til å sikre at tegnet aksjekapital virkelig blir overført til rådighet for det nystiftede selskapet.
- (26) Aksjeloven av 13. juni 1997 nr. 44 inneholder slike regler i lovens kapittel 2 om stiftelse av aksjeselskap. Sentralt for vår sak er bestemmelsene i §§ 2-4 og 2-6, hvor det blant annet oppstilles krav til nærmere redegjørelse i de tilfeller noen del av aksjekapitalen

gjøres opp på annen måte enn ved innbetaling av penger, ved at selskapet får overført til seg formuesgjenstander av annen art. Det følger av § 2-6 annet ledd at en slik redegjørelse skal være bekreftet av selskapets revisor. Ved meldingen til Foretaksregisteret skal det opplyses om selskapet har mottatt aksjeinnskuddene. Også disse opplysningene skal være bekreftet av revisor, se § 2-18 annet ledd.

(27) Den helt sentrale bestemmelse i vår sak er aksjeloven § 2-19 første ledd, som lyder slik:

”Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av den aksjekapital som i meldingen til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder selv om det ikke er voldt skade.”

(28) I den foreliggende sak er det på det rene at revisor 4. september 2000 i erklæringen til Foretaksregisteret bekreftet at IT-Akademiet Kristiansand AS' aksjekapital på kr 500 000 var innbetalt kontant. Dette var uriktig idet den aksjonær som hadde tegnet seg for hele aksjekapitalen, IT-Akademiet Oslo AS, som nevnt hadde innbetalt dette beløp til et selskap hvor man selv eide 40 prosent av aksjene, IT-Akademiet Agder AS. Beløpet var et omforenet vederlag for diverse kostnader og investeringer ved forutgående etablering av virksomhet i Kristiansand.

(29) Revisor bestrider således ikke at han i utgangspunktet har et ansvar etter aksjeloven § 2-19. Han gjør imidlertid gjeldende at det ved beregningen av ”det som måtte mangle” må tas hensyn til verdien av det tingsinnskudd som ble gjort, og som de kr 500 000 var vederlag for. Når verdien overstiger de kr 500 000 som ble bekreftet innbetalt, må dette etter revisors oppfatning lede til at han må frifinnes for kravet. Jeg er ikke enig i dette.

(30) Forut for aksjeloven av 1997 har vi hatt noe varierende regler om ansvar for revisor og for andre til beskyttelse av selskapskapitalen. Aksjeloven av 1957 hadde i § 27 første ledd en regel som svarte til den gjeldende § 2-19. Styrets medlemmer var solidarisk ansvarlige overfor selskapet for det som måtte mangle av den aksjekapital som var oppgitt innbetalt i meldingen til Handelsregisteret. Dette gjaldt både innskudd i penger og tingsinnskudd, og ansvaret var ikke avhengig av at det var skjedd noen skade. Aksjeloven av 1976 inneholdt derimot ingen slik regel. Man baserte seg i lovens § 15-1 på en regel om erstatningsansvar på subjektivt grunnlag som krevde årsakssammenheng mellom uaktsomheten og selskapets tap. Denne regelen gjaldt også for revisor, se lovens § 15-2.

(31) Under forberedelsen av den nåværende aksjelov ble det gitt uttrykk for at den alminnelige ansvarsregelen ikke ga en hensiktsmessig sanksjonsmulighet, ”bl.a. fordi det ofte kan være vanskelig å påvise noen årsakssammenheng mellom lovovertrædelsen og kreditors tap”, se NOU 1992: 29 side 38.

(32) Ansvarsregelen i § 2-19 er av en noe særegen karakter. I tillegg til styrets medlemmer har revisor et selvstendig, solidarisk ansvar. Det er tale om et objektivt ansvar hvor det ikke er krav om at den ansvarlige er noe å bebreide, og det er heller ikke krav om at det har skjedd noe tap for selskapet, jf. annet punktum. Jeg skyter inn at det er gjort unntak fra det objektive ansvaret i annet ledd. Er det ”mangler som skriver seg fra verdsettingen av innskudd i andre eiendeler enn penger”, gjelder andre ansvarsregler. En verdsettelse kan lett by på vanskelige vurderinger av skjønnsmessig karakter, hvor et objektivt ansvar vil kunne ramme for hardt. I slike tilfeller blir revisor bare ansvarlig dersom han har utvist uaktsomhet.

- (33) Omfanget av ansvaret er angitt som en differanse mellom to størrelser: Utgangspunktet er den innmeldte og av revisor bekreftede aksjekapital, i vår sak innbetaling av kr 500 000. Det fremgår uttrykkelig av bestemmelsen at dette både gjelder innbetalt aksjekapital og tingsinnskudd. Når ansvaret omfatter det som ”måtte mangle”, må dette utgangspunktet sammenliknes med den aksjekapital som rent faktisk ble stilt til rådighet for selskapet. Den manglende differanse skal erstattes.
- (34) I dette tilfellet ble bekreftet innbetalt kr 500 000. Intet av dette beløp ble innbetalt til selskapet, som heller ikke mottok tingsinnskudd etter de regler som gjelder for dette. Ansvaret omfatter følgelig hele beløpet.
- (35) Revisor gjør som nevnt gjeldende at det rent faktisk ble stilt til rådighet tingsinnskudd, og at verdien av dette overstiger de bekreftede kr 500 000. Slik ankemotpartene ser det, innebærer dette at intet mangler ved vurderingen etter § 2-19.
- (36) Til dette er å bemerke at aksjeloven som allerede nevnt, i § 2-4 og § 2-6 inneholder detaljerte regler om at avtaler eller bestemmelser om slike innskudd skal tas inn i stiftelsesdokumentet, at det skal gis en separat redegjørelse blant annet for den verddivurdering som er gjort, og at redegjørelsen skal være bekreftet av revisor. Dette er bestemmelser som nettopp skal tjene til å sikre kreditorenes interesser, og som dermed har det samme formål som ansvarsregelen i § 2-19. Det ville unektelig gi liten sammenheng i den ordning som er etablert, om man ved vurderingen av ansvar for manglende aksjeinnskudd skulle godta et uformelt og ubekreftet tingsinnskudd som ikke kunne ha blitt akseptert som gyldig aksjeinnskudd ved anvendelse av de regulære bestemmelser om stiftelser av aksjeselskaper.
- (37) Jeg finner også grunn til å vise til bestemmelsen i § 2-19 første ledd annet punktum. Det ansvar som statueres i første punktum, er uavhengig av om selskapet – eller i vårt tilfelle kreditorfellesskapet – er blitt påført noe økonomisk tap. Selv om det skulle være riktig at selskapet ble tilført reelle verdier, ville dette likevel ikke ha kunnet forhindre fullt ansvar for de manglende innbetalte kr 500 000.
- (38) Jeg er etter dette kommet til at vilkårene for ansvar etter aksjeloven § 2-19 er oppfylt, og at revisors – og for så vidt også de øvrige solidarskyldneres – ansvar må fastsettes til kr 500 000.
- (39) Spørsmålet er videre om konkursboets krav er foreldet. Partene er her uenige om hvilken regel i foreldelsesloven som kommer til anvendelse. De aktuelle bestemmelser vil være den alminnelige foreldelsesfristen etter foreldelsesloven § 2, jf. § 3 og den særlige fristen for foreldelse av krav på skadeserstatning i § 9. Begge paragrafer oppstiller en foreldelsesfrist på tre år, men tidspunktet for når foreldelsen tar til å løpe – fristens utgangspunkt – er forskjellig.
- (40) Det følger av ordlyden i foreldelsesloven § 3, jf også § 9 nr. 3, at denne bestemmelsen er ment å omfatte de tilfeller hvor det krav som foreldesspørsmålet er knyttet til, har sin bakgrunn i et kontraktsforhold. Slike krav vil i utgangspunktet ha et forfallstidspunkt som er regulert i kontrakten, og vil da foreldes etter § 3 nr. 1. Oppstår kravet ved en irregulær utvikling av kontraktsforholdet, starter foreldelsen slik som angitt i § 3 nr. 2 til 4.

- (41) Oppdraget som revisor for et aksjeselskap har sin bakgrunn i avtale med det aktuelle selskap. Bekreftelsen for innbetalt aksjekapital er en handling som er knyttet til stiftelsen av selskapet og ikke til den løpende revisjon. Jeg kan likevel vanskelig se det annerledes enn at et eventuelt ansvar overfor selskapet knyttet til denne del av revisors oppdrag, har sitt grunnlag i avtaleforholdet mellom disse to parter. Foreldelsen av et slikt krav vil således starte fra det tidspunkt den uriktige erklæringen er et faktum. Min konklusjon så langt blir følgelig at det krav etter aksjeloven § 2-19 som aksjeselskapet i vår sak har hatt mot revisor, må ses som et krav sprunget ut av et kontraktsforhold. Kravet startet sin foreldelse 4. september 2000, og var følgelig ikke foreldet da selskapets bo ble tatt under konkursbehandling 28. mai 2002.
- (42) Lagmannsretten har vist til at fordringshaverne har rett til dekning i ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger, jf. dekningsloven § 2-2. Retten konstaterte deretter at fordringen var foreldet tre år etter 4. september 2000. Den kunne dermed ikke lenger tjene som dekning for kreditorene, som ikke kunne komme i en bedre rettslig posisjon enn konkursdebitor.
- (43) Aksjeloven § 2-19 etablerer et solidaransvar for styrets medlemmer og for revisor. Det fremgår derimot ikke av bestemmelsen hvilke rettssubjekter som kan gjøre kravet gjeldende. Det følger imidlertid uten videre av sammenhengen at selskapet kan fremsette kravet.
- (44) Ofte vil de ansvarlige styremedlemmer ha en slik innflytelse på selskapets disposisjoner at det ikke blir aktuelt å fremsette krav etter § 2-19. Vår sak illustrerer dette: Samtlige aksjer i aksjeselskapet ble som nevnt tegnet av morselskapet, og det var dette selskap som sørget for at aksjekapitalen ble innbetalt på en annen måte enn ved overføring til det stiftende aksjeselskaps konto. Fra 23. november 2001 har daglig leder i morselskapet vært styreleder i datterselskapet. – Ved en senere konkurs vil selskapets krav i slike tilfeller være foreldet dersom virksomheten blir holdt gående mer enn tre år etter at kravet oppsto, og ingen vil i denne perioden ha interesse av å gjøre kravet gjeldende på selskapets vegne.
- (45) De bestemmelser som er ment å gi sikkerhet for at aksjeselskapet får rådighet over den tegnede aksjekapital, er i høy grad gitt for å sikre også kreditorenes interesse. Jeg viser her til dommen i Rt. 1993 side 1399 (Ytternes). Her ble en revisor dømt til å betale kr 500 000 til et aksjeselskaps konkursbo etter å ha bekreftet en aksjekapital som ikke var innbetalt til selskapet. Om bakgrunnen for ansvarsbestemmelsen uttalte førstvoterende på side 1406:
- ”Som nevnt er lovkravet om at revisor skal bekrefte aksjekapitalens innbetaling, en av flere bestemmelser som skal skape sikkerhet for at aksjekapitalen virkelig blir tilført selskapet. Aksjekapitalen er – sammen med selskapets øvrige aktiva – kreditorenes dekningsobjekt, og som jeg allerede har pekt på, må det ansees like meget som en kreditorinteresse som en aksjonærinteresse at den er til stede i selskapet. Det fremheves da også gjerne at hovedformålet med revisorbekreftelsen er å beskytte selskapskreditorenes interesser.”**
- (46) Jeg viser i denne forbindelse til Ot.prp. nr. 36 (1993-94) side 45, hvor det bemerkes at reglene til beskyttelse av aksjekapitalen er gitt ”i første rekke av hensyn til kreditorene”. Reglene i § 2-19 medførte en betydelig skjerpelse av ansvarsreglene nettopp av hensyn til disse interessene. I realiteten pålegges styret og revisor et garantiansvar for at aksjekapitalen innbetales slik som angitt i erklæringen. Det følger av det jeg har sagt at

dette formål bare vil bli ivaretatt i meget begrenset omfang dersom kreditorene i en situasjon som den foreliggende ved konkurs skulle være henvist til å tre inn i det som på konkurstidspunktet var selskapets krav etter § 2-19.

- (47) Ut fra det formål bestemmelsen har og de reelle hensyn som synes å være til stede, er jeg kommet til at kreditorfellelskapet i dette tilfellet, hvor selskapets interesser ikke har kunnet bli ivaretatt, må kunne fremme kravet etter § 2-19 på selvstendig basis. Jeg finner ikke grunn til å gå nærmere inn på spørsmålet om kreditorene allerede før konkursen ville kunne gjøre et slikt krav gjeldende, og da i tilfelle til fordel for aksjeselskapet. Kravet må i alle fall kunne fremsettes etter at selskapets bo er tatt under konkursbehandling.
- (48) Som nevnt må selskapets krav etter § 2-19 i normaltilfellene anses som et krav som springer ut av et kontraktsforhold, og som dermed foreldes etter foreldelsesloven § 3. Dette kan imidlertid ikke under de aktuelle omstendigheter få noen avgjørende betydning for spørsmålet om foreldelse av det krav *konkursboet* gjør gjeldende. Foreldelse av dette kravet må følge regelen i foreldelsesloven § 9, selv om et krav etter § 2-19 normalt ikke kan sies å være noe egentlig erstatningskrav.
- (49) Foreldelsesfristen på tre år starter på den dag ”skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden” jf. § 9 nr. 1. Jeg ser det slik at det i den foreliggende sak ikke kan bli tale om å gå ut fra et tidligere starttidspunkt enn konkursåpningen. Det er dermed på det rene at foreldelsesfristen er avbrutt i god tid før den løp ut.
- (50) Det er enighet om at det ved beregningen av forsikringsselskapets ansvar skal gjøres fradrag for egenandel på kr 25 000. Ansvarsbeløpet blir følgelig kr 475 000. Etter dette blir tingrettens dom – domsslutningens punkt 1 – å stadfeste.
- (51) Anken har ført frem, og jeg er kommet til at ankemotpartene i overensstemmelse med hovedregelen i tvistemålsloven bør dekke den ankende parts saksomkostninger for alle retter. Dette innebærer at også tingrettens saksomkostningsavgjørelse blir å stadfeste. Saksomkostningene for lagmannsretten og Høyesterett fastsettes i overensstemmelse med prosessfullmektigens omkostningsoppgave – med tillegg av gebyr for Høyesterett med kr 23 220 – til henholdsvis kr 99 511 og kr 165 567. Av dette utgjør henholdsvis kr 74 000 og kr 105 000 salær.
- (52) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Tingrettens dom stadfestes.
2. I saksomkostninger for lagmannsretten og Høyesterett betaler Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF en for alle og alle for en til Kristiansand Dataopplæring AS` konkursbo 265 078 – tohundreogsekstifemtusenogsyttiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av alminnelig forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

- (53) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (54) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (55) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (56) Dommer **Lund:** Jeg er enig med de øvrige dommere i tolkingen av aksjeloven § 2-19, men mener i likhet med lagmannsretten at boets krav er foreldet.
- (57) Det springende punkt ved vurderingen av foreldelsesspørsmålet er om boets krav er avledet av selskapets krav, jf. dekningsloven § 2-2, eller om kravet – slik førstvoterende legger til grunn – må kunne fremmes av boet på selvstendig basis, med andre ord er et selvstendig krav på boets hånd som foreldes uavhengig av selskapets krav.
- (58) Selv om rettspolitiske betraktninger kan tilsi at konkursboet bør kunne gjøre gjeldende ansvar etter aksjeloven § 2-19 – for så vidt også etter andre ansvarsregler – uavhengig av de foreldelsesfrister som gjelder selskapets eget krav, kan jeg ikke se at det er dekning i gjeldende rett for å anta dette.
- (59) Etter dekningsloven § 2-2, jf. § 1-4, har boet, når ikke annet er bestemt i lov eller annen gyldig bestemmelse, rett til dekning i ethvert formuesgode som tilhørte konkursdebitor ved konkursåpningen. Konkursboet trer etter bestemmelsen inn i alle krav som tilhørte debitor og får, i mangel av annen bestemmelse, ikke større rett enn debitor selv hadde.
- (60) Slik jeg oppfatter førstvoterende, mener han at dette ikke gjelder for boets krav i medhold av aksjeloven § 2-19, i hvert fall ikke i et tilfelle som det foreliggende der særlige hensyn gjør seg gjeldende. Det er jeg ikke enig i. Det er i og for seg ingen uenighet om at den lovbestemte plikt revisor har til å bekrefte at aksjekapitalen er innbetalt, har som et hovedformål å beskytte kreditorenes interesse, jf. hva som sies om dette i Ytternesdommen, Rt. 1993 side 1399 på side 1406, som førstvoterende gjengir. Men jeg kan vanskelig se at det som følge av revisors pliktforsømmelse oppstår et selvstendig krav på kreditorenes hånd, eventuelt fordi selskapets organer ikke tidligere kan antas å ha vært interessert i å forfølge kravet. I Ytternesdommen heter det i tilknytning til registreringsreglene i aksjeloven av 1976 på side 1407:
- ”Lovens ordning er altså at kreditorene i og med registreringen får selskapsformuen, og bare den, å holde seg til. Motstykket er at aksjekapitalen skal være tilført selskapet, i den utstrekning dette er angitt ved registreringen. Jeg ser det da slik at revisor Ytternes, ved den uriktige og subjektivt klanderverdige erklæring om aksjekapitalens innbetaling, har medvirket til at G-F Eiendom A/S ble registrert, med de nevnte rettsvirkninger, uten at kapitalen var blitt tilført selskapet. Ved dette har han etter min mening rettsstridig krenket selskapet og derigjennom kreditorenes interesser, og må være erstatningsansvarlig inntil aksjekapitalens beløp, som konkursboets krav er begrenset til.”**
- (61) Disse uttalelsene har samme gyldighet selv om sanksjonen for revisors pliktforsømmelse i loven av 1997 er skjerpet – i tråd med de hensyn som begrunner plikten – fra erstatning på subjektivt grunnlag til en form for garanti for at aksjekapitalen er innbetalt. I Ytternessaken var for øvrig situasjonen at konkursboets søksmål opprinnelig var begrunnet med at revisoren hadde opptrådt ansvarsbetingende direkte i forhold til kreditorfellesskapet, hvortil Høyesterett kort bemerket at det uansett var selskapets krav

etter aksjelovens erstatningsregler som ble gjort gjeldende, og at erstatningssummen ville inngå i boets masse.

- (62) Vurderingen av foreldesspørsmålet må således ta utgangspunkt i selskapets krav slik lagmannsretten har gjort. Som lagmannsretten – og på dette punkt også førstvoterende – ser jeg det slik at selskapets krav mot revisor springer ut av kontraktsforholdet med revisor. Det kan ikke spille noen rolle at oppdraget på dette punkt gjelder en lovpålagt oppgave. Selskapets krav foreldes derfor etter foreldelsesloven § 3, jf. § 2, jf. § 9 nr. 3. Fristen løper da fra revisorerklæringen ble avgitt/selskapet ble registrert, og misligholdet følgelig forelå. Selskapet hadde for øvrig på dette tidspunkt kjennskap til alle de faktiske forhold av betydning for å fremme kravet. Selskapets krav ville følgelig vært foreldet også om det ble bedømt etter foreldelsesloven § 9 nr.1.
- (63) Noen tilleggsfrist for selskapet etter foreldelsesloven § 10 nr. 1 blir det ikke tale om. I lovens § 12 b har loven en regel om tilleggsfrister ved krav som blant annet aksjeselskap har mot ”medeier eller medlem av organ for rettshaveren”. Det er etter min oppfatning klart at bestemmelsen ikke omfatter krav mot revisor.
- (64) Konkursboet har anført at det er grunnlag for å stille opp en tilleggsfrist for konkursboet. Etter min mening kan reelle hensyn tilsi at det gis regler om slike tilleggsfrister, men foreldelsesloven er utpreget positivrettslig, og gir lite rom for supplerende på frirettslig grunnlag. Spørsmålet om tilleggsfrist for konkursboet ble for øvrig vurdert i forarbeidene til foreldelsesloven. Bakgrunnen var at loven av 1896 i § 9 inneholdt en tilleggsfrist på ett år når fordringshaver døde, forsvant, ble umyndiggjort eller kom under konkursbehandling. Bestemmelsen ble ikke videreført, og departementet uttalte i den forbindelse at dette var forhold det var naturlig at fordringshaveren selv bar risikoen for, jf. Ot.prp. nr. 38 (1977-78) side 63. Riktignok ble det tilføyet at § 10 nr. 1 om fordringshaverens uvitenhet muligens kunne få anvendelse ”i enkelte av disse tilfellene”, men det er uklart hva departementet her kan ha tenkt på. Noen generell tilleggsfrist for konkursboet innenfor rammen av § 10 nr. 1 kan det åpenbart ikke bli tale om.
- (65) Kravet etter aksjeloven § 2-19 er således etter min mening foreldet. Det samme gjelder om kravet hjemles i revisorloven § 8-1.
- (66) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Tingrettens dom stadfestes.
2. I saksomkostninger for lagmannsretten og Høyesterett betaler Jan Erik Sedal, Sedal Revisjon & Rådgivning AS og If Skadeforsikring NUF en for alle og alle for en til Kristiansand Dataopplæring AS` konkursbo 265 078 – tohundreogsekstifemtusenogsyttiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av alminnelig forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

Riktig utskrift bekreftes: